

Història. Enguany es commemoren 40 anys d'ajuntaments democràtics sorgits de les primeres eleccions municipals després de

ON ERES EL 1979?

El 3 d'abril del 1979, 203.052 hospitalencs van ser cridats a les urnes per escollir el primer ajuntament de la recuperada democràcia

TEXT: C. SÁNCHEZ/ E. GIL
FOTOS: GABRIEL CAZADO

Era la segona crida a les urnes dels hospitalencs aquell 1979. Un mes abans havien tingut lloc les legislatives, un cop sancionada la Constitució, en el lent procés de reconstruir les institucions democràtiques.

El 3 d'abril de fa 40 anys va ser un dimarts. En el record de la ciutadania de l'època sonava la cançó guanyadora del Festival d'Eurovisió el dissabte anterior, l'israeliana *Hallelujah*, que li va arrabassar el triomf a l'últim moment a *Su canción* de l'espanyola Betty Missiego. I la derrota del Barça davant Las Palmas del diumenge, en una lliga que, un cop més, va guanyar el Reial Madrid.

En aquell moment, segons explica l'historiador i membre del Centre d'Estudis Joan Camós "estava tot per fer. L'alcalde José Matias España Muntadas (1962-73) i la premsa de l'època estaven obsessionats a arribar als 400.000

El nou Govern municipal va heretar una ciutat fragmentada, sense urbanitzar i sense serveis

habitants. Allò es va poder aturar durant els governs municipals de la transició de Vicenç Capdevila (1973-1977) i Joan Perelló (1977-1979), que van començar a fer alguns canvis, com obrir les aules de cultura, però estaven absolutament superats pel que passava al carrer i tenien una mentalitat molt paternalista, sobretot de la immigració".

La barra de pa i el bus, 13 ptes

Les onades migratòries que havia rebut la ciutat en els anys anteriors situaven la població en 294.627 ciutadans, segons l'Anuari Estadístic de l'Ajuntament. El 44% eren nascuts fora de Catalunya, el 18% a Andalusia. A més, l'especulació iniciada els anys 50 havia dibuixat

El municipi tenia llavors 294.627 habitants, el 44% nascuts fora de Catalunya, la majoria a Andalusia

una ciutat desgavellada. "Hi havia una gran densitat de població però serveis insuficients a tots els nivells, transport, escoles, ambulatoris. No hi havia una xarxa urbana de ciutat, ni un centre. Hi havia molta consciència de barri, que havien crescut aïllats entre sí, però no de ciutat", afegeix Camós.

De fet, les vies fèrries que travessaven la ciutat i el transport públic de l'època tampoc no ho facilitava. L'L1 del Metro acabava a Santa Eulàlia i l'L5 recorria la zona nord des

Nota de la redacció:

Per realitzar aquest reportatge s'han consultat Quaderns del Centre d'Estudis, el blog localmundial.blogspot.com de Manuel Domínguez, el blog lhospitaletdellobregat.wordpress.com de Luis Bagán, i treballs fets amb el suport de Beques L'Hospitalet que podeu trobar al web www.museul-h.cat.

Aspecte del Saló de Plens el dia de la constitució del primer ajuntament democràtic del 1979

EL PRIMER CONSISTORI DE LA DEMOCRÀCIA

A les eleccions municipals del 3 d'abril del 1979 es van presentar vuit candidatures: PSC-PSOE, PSUC, Centristes de Catalunya-UCD, CiU, Partido de los Trabajadores de España, Collectius Comunistes de Catalunya i Moviment Comunista de Catalunya-Organització d'Esquerra Catalana. Només quatre van obtenir representació. El PSC-PSOE va obtenir 12 regidors, seguit de prop pel PSUC amb 11 i, ja a molta distància, Centristes de Catalunya-UCD i CiU, amb dos edils cada un. El Govern municipal el van formar PSC-PSOE, PSUC i CiU, amb el socialista Juan Ignacio Pujana com a alcalde. La participació va ser més baixa que a l'anterior convocatòria electoral, les legislatives de l'1 de març del

mateix any. Va anar a les urnes el 58,17% del cens format per 203.052 electors.

La victòria de les esquerres va reproduir els resultats electorals dels comicis legislatius d'un mes abans a L'Hospitalet. El llibre *Història de L'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur*, editat pel Centre d'Estudis i l'Ajuntament, així ho indica: "Va prevaler el comportament electoral de les eleccions legislatives de 1977 i de març d'aquell any".

En donar-se a conèixer els resultats, una munió de ciutadans amb inquietuds polítiques es va concentrar a la plaça de l'Ajuntament amb senyeres i pancartes i el nou consistori va sortir al balcó i es va adreçar a la ciutadania.

de Collblanc (llavors San Ramón) a Buxeras. El Carrilet, amb les vies a cel obert i vuit passos a nivell que van provocar nombrosos accidents, unia Santa Eulàlia i el Centre. La resta, una desena de línies d'autobús amb vehicles antiquats i conflictes laborals que alteraven el servei continuament. Un bitllet en dia laborable costava 13 pessetes (0,50€ al canvi actualitzat d'avui); 18, anada i tornada (0,69€).

Per fer-nos-en una idea, la barra de pa d'un quart de quilo costava també 13 pessetes, i el litre de benzina, 19 (0,79€). El salari mínim a l'abril d'aquell any era de 19.200 pessetes al mes (avui 735,5€), amb un IPC interanual del 15,48%. Segons les cròniques del diari *La Vanguardia* de fa 40 anys, a L'Hospitalet hi havia uns 40.000 aturats.

El 18,7%, sense estudis

Segons Camós, l'absència de sentiment de ciutat i la falta de formació de la ciutadania podria explicar la baixa participació en aquelles municipals. En aquell moment, el 18,7% dels hospitalencs no sabia llegir ni escriure, i en el cens més pròxim, del 1981, 104.657 ciutadans declaraven estudis de primària però sense acabar. Per això les reivindicacions per l'educació com a dret universal van ser una constant. Paco Tavera vivia al barri de San-

Bellvitge l'any 1979

seu de l'assemblea de Creu Roja".

Amb el Pla d'urgència del 1977 es va aconseguir dotar la ciutat d'una vintena de centres educatius més però encara no n'hi havia prou. El desaparegut Jaume Botey –primer regidor d'Educació d'aquell ajuntament– explicava a *El llibre blanc de l'ensenyament a L'Hospitalet* que encara faltaven a la ciutat 42 aules noves, especialment per abaixar les ratios de 40 alumnes/aula, i 65 més per incloure el preescolar de 4 a 5 anys com a formació obligatòria, dues obsessions del nou ajuntament democràtic.

El català i abaixar ratios

Josep Maria Abella va ser funcionari de l'Ajuntament en aquella època i va passar molts anys a l'Àrea d'Educació. "Des de la nova Regidoria es va començar a impulsar el català. A més, hi havia unes ratios altíssimes a classe que calia abaixar. Però ens faltaven centres per fer-ho i hi havia pocs terrenys lliures. Per això el Joanot Martorell i l'Ausiàs Marc es van construir tan a prop. Al 1979 es va fer l'Institut número 4, el que avui és el Mercè Rodoreda".

Al Departament de Via Pública hi treballava Carme Benito, veïna de Collblanc-la Torrassa que havia accedit a l'Ajuntament el 1975 amb unes proves de selecció. "No teniem

La dictadura. La ciutat prepara l'efemèride i ens acostem a través dels records de diversos testimonis a aquell L'Hospitalet del 1979

PINTANT HISTÒRIES. MEMÒRIA DEMOCRÀTICA

Fins al juny. Torre Barrina. Experiències d'Innovació Social (ctra. de Collblanc, 67. Parc de la Marquesa).

Els ciutadans poden enregistrar al plató de Torre Barrina les seves històries, que infants i joves interpretaran amb els seus dibuixos. Més info.: www.torrebarrina.cat

EXPOSICIÓ: 'DIVERSITATS: L'HOSPITALET, 40 ANYS PLURAL I DIVERSA'

Fins al 20 de desembre. Itinerant pels centres de secundària de la ciutat. Ser de L'Hospitalet ens uneix. Entre totes i tots, fem la ciutat de la gent. L'Hospitalet s'ha construït a partir de les aportacions de persones de Catalunya, de la resta d'Espanya i del món sencer. <https://xarxaconvivencia.l-h.cat>

TAULA RODONA: '40 ANYS D'AJUNTAMENTS DEMOCRÀTICS. DE L'ANALOGIA A LA DIGITALITZACIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA'

12 de març del 2019. Torre Barrina. Experiències d'Innovació Social (ctra. de Collblanc, 67. Parc de la Marquesa). L'impacte en la implantació de les polítiques públiques, les noves formes de participació política, els canvis en els canals de relació entre la ciutadania i els ajuntaments, i en la gestió municipal. Més informació: www.torrebarrina.cat

CONFERÈNCIA: 'LES PRIMERES ELECCIONS DEMOCRÀTIQUES DE 1979 EN EL SEU CONTEXT'

25 de març. L'Harmonia (pl. de Josep Bordonau, 6). A càrrec de la historiadora hospitalenca Noli Cabezas, especialista en la transició i el món municipal. Homenatge a aquest moment històric, el que ha representat i com ha contribuït a canviar la vida de totes les ciutats. Més info.: www.museul-h.cat

CONCERT COMMEMORATIU DE LES CORALS DE GENT GRAN

5 d'abril. Auditori Barradas (rbla. de Just Oliveras, 56). Més informació: promociogentgran@l-h.cat

'LIDERATGES FEMENINS: DONES I DEMOCRÀCIA'

7 de març, 17h. Teatre Joventut (c. de la Joventut, 4).

El protagonisme de les dones ha canviat molt en aquests quaranta anys. Més informació: caid@l-h.cat

EXPOSICIÓ: '40 ANYS VETLLANT PER LA CONVIVÈNCIA A LA CIUTAT'

De l'11 al 31 de març. Centre Municipal Ana Díaz Rico (Blocs de la Florida, 15B). La Guàrdia Urbana ret homenatge a la seva evolució al servei de la ciutadania. Inauguració: dilluns, 11 de març, a les 12h. Més info.: guardiaurbana@l-h.cat

EXPOSICIÓ: 'LA PELL DE L'HOSPITALET'

A partir del 20 de març. Pont de la Vanguard. Mural col·laboratiu amb què es vol millorar l'espai públic. Hi col·laboren: Institut Jaume Botey, Add Documenta, el fotoperiodista Manu Brabo, els artistes Mina Hamada, Eduard Matas, Juan Llano i Addretouch Photolab. Més informació: www.lhdistrictecultural.cat

TAULA RODONA: '40 ANYS FENT DE L'ESPORT UN VALOR DIFERENCIAL DE LES CIUTATS'

28 de març, 19h. Auditori Edifici Planeta (Av. de Josep Tarradellas i Joan, 171). L'esport ha estat motor de cohesió social, benestar i desenvolupament de les ciutats. Més info.: esports@l-h.cat

L'HVIQUIMARATÓ DEDICADA A LA MEMÒRIA DEMOCRÀTICA DE L'H

Cada trimestre. Can Riera (c. de la Riera de l'Escorxador, 19). Biografies d'homes i dones de L'H vinculats a la lluita pels drets i les llibertats. Més info.: www.museul-h.cat i www.torrebarrina.cat

EXPOSICIÓ: '40 ANYS FENT MERCATS'

Caps de setmana del mes d'octubre. Mercats de L'H. Exposició itinerant de fotos de les parades dels mercats. Més informació: mercats@l-h.cat

RECONeixEMENT ALS REGIDORS I REGIDORES DEL PRIMER CONSISTORI DEMOCRÀTIC DEL 1979

3 d'abril, 19h. Saló de Plens de l'Ajuntament (pl. de l'Ajuntament, 11). Acte institucional de reconeixement als ciutadans que van formar part del primer consistori democràtic de 1979, coincidint amb l'aniversari de les eleccions. Eren 24 homes i 3 dones. El 55% dels regidors era menor de 40 anys, segons l'estudi *Las elites políticas y sociales de L'Hospitalet 1979-1995*, de Joan Jiménez Dasaires. Malauradament alguns ja no hi són, com Jaume Botey, Germà Pedra, Francesc Candel, Garcilaso Aguado o Jacint Borràs. Més informació: protocol@l-h.cat

- Juan Ignacio Pujana (PSC-PSOE). Alcalde
- Justo Torralba (PSC-PSOE)
- Germà Pedra (PSC-PSOE)
- Pilar Ferran (PSC-PSOE)
- Joan Garcia Grau (PSC-PSOE)
- Garcilaso Aguado (PSC-PSOE)
- Julio Morera (PSC-PSOE)

ELS 27 REGIDORS 1979-1983

- José Hernández (PSC-PSOE)
- Juan Alcaide (PSC-PSOE)
- Josep Tejedor (PSC-PSOE)
- Maria Martínez (PSC-PSOE)
- Juan José López (PSC-PSOE)
- Joan Saura (PSUC)
- Santiago Díaz (PSUC)
- Mercè Olivares (PSUC)
- Jaume Botey (PSUC)
- Francesc Candel (PSUC)
- Jaume Valls (PSUC)
- Xavier Arjalaguer (PSUC)
- Xavier Aragay (PSUC)
- Robert González (PSUC)
- Antonio Ruiz (PSUC)
- Josep Carrasco (PSUC)
- Enric Vila de la Hoz (CiU)
- Jacint Borràs (CiU)
- Pere Costa Sanjurjo (CC-UCD)
- Gonçal Oliveros (CC-UCD)

plaça i en l'època de l'alcalde Pere-lló vam iniciar una protesta perquè es convoquessin les oposicions. Anàvem tots amb un cartell penjant amb el nombre d'anys que portaven treballant sense plaça", relata.

Del seu barri recorda especialment la Riera Blanca en dies de pluja. "Jo vivia al carrer d'Holanda i veia com baixava l'aigua com un riu fins que van fer-ne el clavegueram i la van urbanitzar. El barri no tenia cap parc, només un parell de places, la del Mercat i Pirineus. El parc de la

Marquesa no es va obrir fins el 80".

La manca de zones verdes i espai de lleure ciutadà era una de les lluites del moment, especialment en barris de gran densitat com Collblanc-la Torrassa, la Florida, Can Serra i Pubilla Cases. El cel de L'Hospitalet estava creuat per les línies elèctriques d'alta tensió i als barris del Samontà s'obrien grans fangars de terra vermella que havien deixat les antigues bòbiles de productes ceràmics, com els terrenys on ara hi ha el parc de les

Planes, l'antiga Redentora a la Florida (a l'actual Institut Pedraforca) o la plaça de la Bòbila a Pubilla Cases. Aquestes imatges les va captar el fotògraf Esteve Lucerón, que vivia a la Florida, i avui formen part de l'Arxiu Municipal en un retrat fidel del que era la ciutat el 1979. "Aquella va ser la meva primera experiència com a fotògraf. Treballava en una fàbrica que feia motors per a rentadores, va tancar i em vaig quedar sense feina. Vaig reflectir un moment cultural i polític important, l'intens moviment

associatiu. La Florida bullia. Recordo especialment les protestes per la bòbila que hi havia al costat del Cementiri [la pudenta química Cardoner]. Era una ciutat gris".

També van ser molt sonores les manifestacions per fer fora Altos Hornos de Catalunya, La Farga, la contaminant fonèria que tancaria l'any 1981. A Bellvitge, en aquells anys el problema no eren les fàbriques. El carrer reclamava un espai públic urbanitzat i uns serveis dignes, un cop aturada la construcció

d'edificis. Allà hi va viure Joan Camós fins al 1981. "La sensació era de manifestació permanent. Els carrers no estaven asfaltats, el Canal de la Infanta, que passava per la rambla de la Marina, ho feia a cel obert, i entre això i les escombraries era un desastre. Sortiem de nit a caçar rates"

Així era la ciutat l'abril del 1979. Quan compràvem llet a granel a les vaqueries, tornàvem les ampolles de vidre per recuperar els diners, hi havia 11 sales de cinema a la ciutat i els diumenges no hi havia pa. ■